

De slimme arm der wet

Stel: je bent politie-agent op Schiphol. Ieder uur trekken tienduizend mensen aan je voorbij. Hoe pik je juist die mensen eruit die iets slechts in de zin hebben? De Politieacademie traint agenten in de Search, Detect & React™-methode. Samen met TNO wil de academie de methode nu wetenschappelijk gaan onderbouwen.

19

De meeste mensen die een luchthaven of station bezoeken, hebben geen slechte bedoelingen. Sommigen zijn echter van plan een terroristische aanslag te plegen of een ander misdrijf te begaan. Vertonen mensen terroristisch, gevaarlijk of verdacht gedrag, dan weet de politie exact wat te doen. Maar gaat het om afwijkend gedrag dat niet direct verdacht is, dan wordt het lastig. Hoe weet je of iemand iets slechts in de zin heeft? Op welke gronden pik je iemand uit de massa? 'Eigenlijk wisten we niet precies waar we op moesten letten, de agenten reageerden willekeurig', vertelt trainer/adviseur Niels Brouwer van de Politieacademie. 'Tot we bij de Israëlische *International Security & Counterterrorism Academy* in aanraking kwamen met de Search, Detect & React™-methode. Die gaf ons inzicht in de factoren waar we op moesten letten én in de te volgen handelwijze.' Constateert een agent afwijkend gedrag, dan kan hij iemand bijvoorbeeld strak aankijken of aanspreken. Afhankelijk van de reactie beslist de agent over een vervolgstap. Inmiddels hebben 1600 politiemensen en marechaussees de training gevolgd.

De methode lijkt te werken: het aantal klachten over politie-optreden neemt af en de efficiency toe. Brouwer: 'Vóór de training kregen we de nodige klachten over "etnisch profileren": mensen dachten al snel dat ze aangesproken werden op hun gedrag omdat ze bijvoorbeeld een Lonsdale-jas of een djellaba aan hadden. Soms hadden ze daarin gelijk. Soms ook niet, maar kon de agent niet goed uitleggen waarom hij iemand dan wél had aangesproken. Sinds de training hebben we veel minder "false positives": als we iemand aanspreken, is dat doorgaans terecht.' De training werd onlangs onderscheiden met de Safety & Security Award 2009.

WAARNEMER ONMISBAAR

Toch kan het nog beter, is de overtuiging van Brouwer en TNO-onderzoeker Maaïke Lousberg MSc. 'Met een wetenschappelijke onderbouwing kunnen we het rendement verhogen.' Verdere professionalisering van de training is een goede zaak, want menselijke waarnemers zullen altijd de belangrijkste factor blijven bij het detecteren van afwijkend gedrag. Lousberg: 'TNO bracht in opdracht van de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding het gedrag in kaart van mensen die een terroristische activiteit voorbereiden, uitvoeren of uitgevoerd hebben. Een interdisciplinair team van psychologen, technici en praktijkdeskundigen stelde vast dat ruim de helft van deze gedragingen nooit door een intelligente camera gedetecteerd zal kunnen worden; goede waarnemers blijven dus onmisbaar. Maar een groot deel van de afwijkende gedragingen is – op termijn – dus wél automatisch waarneembaar, en daar valt met slimme camera's en dergelijke nog enorme winst te behalen – dat heeft een enorme belofte in zich voor het bestrijden van criminele activiteiten.'

Lousberg en Brouwer werken nu aan een wetenschappelijke basis voor de training. Brouwer: 'De politie streeft naar Beter Blauw, zodat we met minder mensen dezelfde hoeveelheid werk kunnen verzetten. Verdere professionalisering is daarvoor een voorwaarde. TNO kan daarbij helpen.' Ook Lousberg is enthousiast: 'Met de input van de politie kunnen we een training ontwikkelen die uiteindelijk ook waardevol is voor particuliere beveiligingsbedrijven, de douane en defensie.' En daarmee dus voor al die bezoekers van luchthavens en stations met niets dan goede bedoelingen.

Foto: Jean-Pierre Jans

